

II GIỚI THIỆU SÁCH GIÁO KHOA MĨ THUẬT 2

1. Quan điểm biên soạn

Cũng như SGK *Mĩ thuật 1*, SGK *Mĩ thuật 2* được biên soạn:

- Theo định hướng đổi mới giáo dục phổ thông được thể hiện qua Nghị quyết 88 về đổi mới chương trình và SGK phổ thông của Quốc hội và Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018, gồm Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể và Chương trình giáo dục phổ thông môn *Mĩ thuật*, chuyển từ mô hình giáo dục chú trọng truyền thụ kiến thức sang giúp cho HS hình thành và phát triển toàn diện phẩm chất và năng lực.
- Bám sát các tiêu chuẩn SGK mới ban hành kèm theo Thông tư số 33/2017/TT-BGDĐT ngày 22 tháng 12 năm 2017 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.
- Bám sát nội dung giáo dục và yêu cầu cần đạt của Chương trình giáo dục phổ thông môn *Mĩ thuật*, ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Bên cạnh việc bám sát định hướng chung của Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018, SGK *Mĩ thuật 2* được biên soạn có những đặc thù riêng, đó là:

- Sử dụng kiến thức, kĩ năng được học trong nhà trường để giải quyết những vấn đề liên quan trong cuộc sống.
- Thể hiện rõ nét đặc trưng của SGK dạy ngôn ngữ tạo hình, thị hiếu thẩm mỹ, tư duy sáng tạo theo mô hình phát triển phẩm chất và năng lực cho người học. Cụ thể, SGK *Mĩ thuật 2* có những điểm đổi mới nổi bật sau đây:
 - + Các kĩ năng của môn học *Mĩ thuật* như tạo hình 2D, 3D, trang trí, thảo luận, vận dụng làm đẹp trong cuộc sống... được dạy học tích hợp trong một chủ đề. Tính chất tích hợp thể hiện nhuần nhuyễn, tuân thủ theo trình tự: những gì quan sát được từ cuộc sống xung quanh sẽ làm cơ sở cho khả năng tái hiện bằng các hình thức tạo hình như vẽ, nặn, xé, dán,...; những SPMT được tạo ra sẽ làm cơ sở cho hoạt động trao đổi, thảo luận; những kiến thức, kĩ năng được học sẽ được vận dụng để làm đẹp đồ vật trong cuộc sống. Cách tiếp cận này triển khai xuyên suốt ở cả ba cấp học và được tích hợp theo hình thức, mức độ phù hợp với mục tiêu và phương pháp giáo dục của từng cấp học.
 - + Các nội dung giáo dục trong mỗi chủ đề được thực hiện dưới dạng các hoạt động theo một cấu trúc xác định. Những câu lệnh được sử dụng thể hiện yêu cầu mà HS cần phải thực hiện. Theo cách này, SGK *Mĩ thuật 2* có thể dùng để HS tự học, để cha mẹ hỗ trợ HS học tập và để GV tổ chức hoạt động dạy học.

- + Các nội dung tạo hình – ứng dụng cũng như các kĩ năng vẽ, xé, dán, trang trí, nặn, làm sản phẩm từ vật liệu tái sử dụng,... được đảm bảo thời lượng thực hiện Chương trình cho HS tiểu học theo khung Chương trình giáo dục phổ thông môn Mĩ thuật năm 2018 của Bộ Giáo dục và Đào tạo nhằm khơi gợi hứng thú tìm tòi, khám phá cũng như bồi dưỡng khả năng tưởng tượng, sáng tạo của HS. Bên cạnh đó, sách chú trọng khai thác hiệu quả những giá trị nghệ thuật tạo hình từ di sản văn hoá nghệ thuật truyền thống để HS có thêm hiểu biết về nền văn hoá của dân tộc mình.
- + Nội dung dạy học trong sách được chọn lựa phù hợp với khả năng nhận thức của HS, kết nối kiến thức được học với những gì đã biết theo nguyên tắc sư phạm: đi từ quy trình tham khảo có trong sách đến bước HS tự làm. GV có vai trò kiểm soát quá trình thực hành của cả lớp cũng như hỗ trợ từng HS trên tinh thần thừa nhận, tôn trọng sự khác biệt của mỗi cá nhân.
- + Các nội dung trong sách được biên soạn theo định hướng chủ đề trong chương trình môn học, có tính đến đặc điểm tiếp nhận, nhận thức của HS. Càng lên lớp trên, mức độ đáp ứng của HS sẽ càng được nâng lên. Theo cách này, các hoạt động học tập như: vẽ, xé, dán, nặn, trang trí, thảo luận,... từng bước giúp HS có khả năng hình thành và phát triển năng lực chuyên môn của môn học Mĩ thuật. Thông qua đó, HS cũng được hình thành và phát triển các phẩm chất chủ yếu và năng lực chung được đề ra trong Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể.
- + SGK *Mĩ thuật 2* cũng chú trọng đến việc sử dụng nhiều ảnh/ hình minh hoạ, tranh vẽ, sản phẩm thủ công,... có màu sắc hấp dẫn. Điều này rất cần thiết, nhất là với HS nhỏ tuổi, bởi việc tạo hứng thú với môn học có tính bền vững chính là từ đối tượng của môn học. Theo đó, trong môn học này, sự hấp dẫn của sách phụ thuộc nhiều vào kênh hình. Vì thế, SGK *Mĩ thuật* lớp 1, lớp 2 sẽ chú trọng đầu tư tranh, ảnh/ hình minh hoạ hiện đại, hấp dẫn. Lên các lớp trên, vai trò của kênh hình giảm dần nhưng hình thức sách vẫn luôn là tiêu chí được chú trọng.

2. Cấu trúc nội dung

Tính hệ thống của SGK *Mĩ thuật 2* cũng chính là sự thống nhất trong cấu trúc của cả bộ sách, thể hiện ở bốn mục lớn: *Quan sát – Thể hiện – Thảo luận – Vận dụng*. Logic của bốn mục này được diễn giải như sau:

- *Quan sát* giúp HS tri nhận đối tượng thẩm mĩ (theo hướng dẫn của GV). Phần này giúp HS làm quen và bước đầu tiếp cận với chủ đề của bài học.
- *Thể hiện* giúp HS thể hiện đối tượng theo sự hiểu biết của cá nhân HS. Phần này giúp HS hình thành kiến thức, kĩ năng mới gắn với chủ đề.

- *Thảo luận* giúp HS luyện tập, củng cố lại nội dung, mục tiêu cần đạt được của bài học.
- *Vận dụng* giúp HS sử dụng những kiến thức, kĩ năng trong bài học để giải quyết những vấn đề của cuộc sống liên quan đến môn học.

Tính hệ thống này còn giúp GV (thậm chí là nhà quản lí giáo dục) đánh giá, kiểm soát được quá trình lĩnh hội của HS. Cụ thể là:

- Đối với GV nếu HS không thể hiện được đối tượng thẩm mĩ của bài học (mục 2) thì nguyên nhân là do hoạt động ở mục 1 (quan sát, phân tích) làm chưa tốt. Nếu HS thực hiện mục 3 không tốt chứng tỏ hoạt động ở mục 1, 2 triển khai chưa kĩ. Nếu HS thực hiện hoạt động ở mục 4 khó khăn chứng tỏ hoạt động ở mục 1, 2, 3 chưa hiểu đúng và đủ. Điều này giúp GV có sự giúp đỡ, can thiệp kịp thời, linh hoạt với từng cá nhân HS.
- Đối với nhà quản lí giáo dục, khi dự giờ chỉ cần quan sát hoạt động học tập của HS ở từng mục có thể đánh giá được GV tổ chức giờ dạy đã thành công hay chưa cũng như biết được HS có thực sự hiểu và tiếp thu hiệu quả bài học hay không.

3. Mức độ nội dung và cách trình bày

a) Các dạng bài trong sách

Về cơ bản, các chủ đề trong SGK *Mĩ thuật 2* được thiết kế gồm hai dạng chính:

- Dạng chủ đề hình thành khái niệm: các chủ đề 2, 3, 4, 5 hình thành khái niệm về yếu tố tạo hình, cũng như một số kĩ thuật tạo hình cơ bản ở lớp 2.
- Dạng chủ đề củng cố, vận dụng khái niệm đã học: các chủ đề 6, 7, 8, 9, 10.

b) Về mạch kiến thức – kĩ năng

- Đảm bảo kiến thức và kĩ năng ở ba lĩnh vực: tạo hình 2D – 3D, thủ công và thảo luận mĩ thuật (trong phạm vi, giới hạn của lớp 2 theo Chương trình môn học).
- Đảm bảo sự phát triển của đối tượng qua từng bài: nếu bước 2 ở chủ đề 2, 3, 4, 5 là tìm hiểu chủ đề qua tranh, ảnh,... thì chuyển thành bước 1 ở chủ đề 6, 7, 8, 9, 10.
- Ngoài những nội dung yêu cầu chuẩn kiến thức – kĩ năng, sách xây dựng phần thực hành tham khảo hoặc có gợi ý để HS căn cứ thực hiện.

c) Về cách trình bày

Sách được trình bày theo kênh hình là chính, gồm ảnh minh họa liên quan đến nội dung bài học, hình vẽ minh họa cho những hoạt động trong sách.

4. Những điểm mới của SGK *Mĩ thuật 2*

SGK *Mĩ thuật 2* được biên soạn theo định hướng phát triển năng lực người học, giúp HS sử dụng một cách chủ động ngôn ngữ tạo hình và những chất liệu khác nhau để

thực hiện những nội dung, yêu cầu cần đạt của Chương trình môn học. Điều này được thể hiện cụ thể như sau:

- Chủ đề 1: Giúp HS nhận biết và gọi tên một số loại hình mỹ thuật xuất hiện trong cuộc sống. Trong đó, HS bước đầu hiểu được mỹ thuật không chỉ là những tác phẩm của các nhà sáng tác chuyên nghiệp mà còn xuất hiện rất nhiều ở xung quanh chúng ta, chẳng hạn như các hình ảnh ở trên đường phố, thậm chí là sản phẩm do chính HS tạo ra thông qua việc thực hành trong môn Mỹ thuật.
- Chủ đề 2, 3, 4, 5: Giúp HS phát triển tư duy tạo hình liên quan đến sự phát triển của yếu tố tạo hình, từ những yếu tố đơn lẻ ở lớp 1 cho đến sự kết hợp ở lớp 2. Qua phần thực hành, HS cũng được rèn luyện thêm các kỹ năng sử dụng yếu tố tạo hình trong việc tạo nên những SPMT liên quan đến chủ đề.
- Chủ đề 6, 7, 8, 9, 10: HS vận dụng những kiến thức, kỹ năng liên quan đến môn học để thực hành sáng tạo SPMT theo những định hướng về chủ đề được quy định trong Chương trình giáo dục phổ thông môn Mỹ thuật năm 2018 như: thiên nhiên, con người, gia đình, nhà trường. Theo đó, nhóm chủ đề này được biên soạn giúp HS rèn luyện những kỹ năng cơ bản của môn học như: quan sát, ghi nhớ, liên tưởng, tưởng tượng,... góp phần hình thành năng lực mỹ thuật.

Như vậy, những chủ đề được biên soạn trong SGK *Mỹ thuật 2* không chỉ đáp ứng được nội dung, yêu cầu đặt ra trong Chương trình môn học mà còn phù hợp với khả năng nhận thức của lứa tuổi, tạo điều kiện cho HS có cơ hội hình thành và phát triển năng lực thẩm mỹ trong môi trường giáo dục phổ thông.